

Protokoll fra møte i styret for Sør-Østerdalsregionen interkommunalt politisk råd (SØIPR)

Sted: **Teams**

Tid: **Torsdag 13. januar kl. 12.00 – 14.30**

Deltakere

Elverum
Ordfører Lillian Skjærvik
Kommunedirektør Kristian Trengereid
Engerdal
Varaordfører Terje Langfloen
Stor-Elvdal
Ordfører Even Moen
Rådmann Leif Harald Walle
Våler
Ordfører May-Liss Sæterdalen
Kommunedirektør Rune Antonsen
Trysil
Ordfører Erik Sletten
Rådmann Jan Sævig
Åmot
Ordfører Ole Erik Hørstad
Kommunedirektør Stein Halvorsen
Innlandet fylkeskommune
Anne Thoresen Fylkestinget
Rune Øygarden Fylkestinget
Hanne Varhaug Sjøberg Fylkesadministrasjonen
Inviterte
Seksjonssjef Randi Sletnes Innlandet fylkeskom.
Administrasjonen
Daglig leder Terje Røe
Regionrådssekretær Hilde K. Hansen

ORIENTERING

Innlandsstatistikk lanseres 25. januar og **Randi Sletnes** som er seksjonssjef Regional plan og analyse, og Samfunnsutvikling i Innlandet fylkeskommune orienterte om nysatsningen.

- Innlandsstatistikk er en kunnskapsside for hele Innlandet

- Innlandsstatistikk skal være et brukervennlig nettsted hvor en samler tall, trender og kunnskap om Innlandet.
- Innlandsstatistikk er et samarbeid mellom en rekke private og offentlige aktører i Innlandet: Statsforvalteren, NHO, NAV, NTNU, HINN/ Østlandsforskning, Sparebank 1 Østlandet, Innovasjon Norge og Innlandet Fylkeskommune

SAKSBEHANDLING

SAK 01/22 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Vedtak:

Innkalling og saksliste godkjent.

SAK 02/22 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE I STYRET I SØIPR

Vedtak:

Protokoll fra møte i styret i Sør-Østerdalsregionen 9. desember 2021 godkjent.

SAK 03/22 MANDAT FOR GJENNOMGANG AV INTERKOMMUNALE SAMARBEID MED MÅL OM KOSTNADSEFFEKTIV DRIFT

Vedtak:

1. Styret for SØIPR ønsker at kommunene i Sør-Østerdalsregionen i fellesskap iverksetter en gjennomgang av interkommunale selskaper hvor kommunene er medeiere, med mål om kostnadseffektiv drift.
2. Eierkommuner i selskapene som omfatter andre enn Sør-Østerdalsregionen og Kongsvingerregionen inviteres til å delta i gjennomgangen. Gjelder særlig MHBR.
3. Gjennomgangen av selskapene iverksettes etter at styrene og representantskapene i selskapene er orientert om vedtaket (pkt. 1), og eierkommunene har vedtatt at gjennomgangen skal iverksettes.
4. Ordfører i hver av kommunene tar ansvar for at gjennomgangen blir forankret og behandlet i eget formannskap og kommunestyre.
5. Arbeidet skal gjennomføres slik at eventuelle effektiviseringsgevinster kan innarbeides i selskapenes og kommunenes budsjetter fra og med 2023.

Behandling:

Vedtaket må ses i sammenheng med at kommunene i Kongsvingerregionen har iverksatt et arbeid for omstilling og effektivisering i interkommunale selskap (IKS) og andre interkommunale samarbeid.

Kommunedirektørene avtalte i møte 24.08.21 at Våler kommune utarbeider saksframlegg som kan benyttes i alle berørte kommuner. Saksframlegget er utarbeidet av kommunedirektør Rune Antonsen i Våler.

Interkommunale samarbeid i Sør-Østerdalsregionen

Kommunene i Sør-Østerdalsregionen har i dag følgende interkommunale samarbeid organisert som interkommunale selskaper eller vertskommunesamarbeid hvor to eller flere av kommunene i regionen deltar:

Interkommunale selskaper:

- Midt-Hedmark brann og redning (Elverum, Engerdal, Stor-Elvdal, Trysil, Våler, Alvdal, Rendalen, Folldal, Tynset, Tolga, Åsnes)
- Kontrollutvalgssekretariat Øst IKS (Eidskog, Elverum, Engerdal, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Stor-Elvdal, Sør-Odal, Trysil, Våler, Åmot, Åsnes)
- Revisjon Øst IKS (Eidskog, Elverum, Engerdal, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Stor-Elvdal, Sør-Odal, Trysil, Våler, Åmot, Åsnes)

Vertskommunesamarbeid:

- SÅTE IKT (Stor-Elvdal, Åmot, **Trysil**, Engerdal)
- Elverum legevakt (**Elverum**, Våler, Åsnes, Åmot)

Vertskommunen for samarbeidet er markert med fet skrift.

Vurderinger:

Hvorfor interkommunalt samarbeid?

Det kan være flere årsaker til at kommuner velger å etablere interkommunale samarbeid. De vanligste er:

- Kommunene er hver for seg for små til å klare å levere tjenesten innenfor rammen av gjeldende lovverk
- Tjenesten kan produseres og leveres mer kostnadseffektivt (stordriftsfordel)
- Bedre utnyttelse av anlegg og utstyr
- Bedre kvalitet i tjenestene
- Mindre sårbarhet i tjenesten, større fagmiljø med bedre muligheter for spesialisering, større bredde i kompetanse, lettere å rekruttere fagpersonell

En forskningsrapport fra International Research Institute of Stavanger AS om "Interkommunalt samarbeid – konsekvenser, muligheter og utfordringer", utført på vegne av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, konkluderer med økonomiske besparelser oppnås i de samarbeidene der det er stordriftsfordeler i form av spesialisering av tjenesteutførelse og investeringer i felles anlegg og utstyr. I mange tilfeller tas imidlertid innsparingsmulighetene ut i økt tjenestekvalitet og større bredde i tjenestene. Mindre kommuner (under 3 000 innbyggere) kan gjennom interkommunalt samarbeid oppnå større besparelser enn større kommuner (over 6 000) innbyggere, sett i relasjon til alternativet med å drive tjenesten i egen regi.

Styringsutfordringer ved interkommunalt samarbeid

Styringsutfordringer knyttet til interkommunalt samarbeid er både velkjent og veldokumentert gjennom forskning. Utvalget som utredet dagens kommunelov har i sin utredning (NOU 2016: 4 pekt på flere styringsutfordringer ved slikt samarbeid:

- Hensynet til effektivitet og tjenestelevering kan bryte mot hensynet til demokratisk styring og kontroll.
- Økonomisk kontroll og helhetlig politisk prioritering innenfor kommunal virksomhet. Prioritering av oppgaver og utgifter i samarbeidet opp mot alle andre kommunale oppgaver.
- Grunnleggende demokratiske hensyn ivaretas på en dårligere måte enn tiltak som drives i regi av den enkelte kommune. Den enkelte deltakerkommune (med unntak av vertskommunesamarbeid) kan ikke instruere samarbeidet om hvordan det skal utføre sine oppgaver eller utøve sin myndighet. Deltakerkommunene må i stedet prøve å påvirke gjennom sin deltakelse i samarbeidets styringsorganer.
- Avstanden fra velgerne til utøverne av det interkommunale samarbeidet er lengre og indirekte. Mens politikerne i kommunestyret kan stilles til ansvar for sine beslutninger i valg, har velgerne ikke samme innflytelse overfor representanter for kommunen som deltar i interkommunale samarbeidsordninger.
- Økt omfang og kompleksitet i samarbeidsordninger vil dessuten kunne gjøre det vanskelig for ordinære kommunestyrerepresentanter å ha kvalifiserte innspill på hva slags beslutninger som skal fattes i slike organer. Kommunestyrene kan i verste fall tappes for makt og relevans og få sviktende legitimitet.

Kommunene kan i noen grad kompensere for disse styringsulempene gjennom god eierstyring, herunder tydelige målsettinger, klare styringslinjer og tydelige rammer for virksomheten.

Styringsutfordringene er klart større i interkommunalt samarbeid etablert som IKS, AS eller annen organisering i selvstendig rettssubjekt med eget styre og representantskap/generalforsamling, sammenlignet med et vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 20 hvor kommunestyret i samarbeidskommunen overfører myndighet via kommunedirektøren i egen kommune til kommunedirektøren i vertskommunen.

Alle kommuner er pålagt å utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret minst én gang i valgperioden, jf. kommunelovens § 26-1. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

Kravet om eierskapsmelding er ment å bedre kommunens styring og kontroll med eksterne virksomheter.

Mål og prosess for arbeidet

Målet med gjennomgangen er å sørge for at de interkommunale tjenestene har en kvalitet og et omfang som er sammenlignbart med de tjenester i samarbeidskommunene som er underlagt direkte folkevalgt styring og kontroll i den enkelte kommune.

Prioritering av samarbeidene

Sør-Østerdalsregionen har ikke et stort antall interkommunale samarbeid, men allikevel et antall som gjør det nødvendig å sette gjennomgangen av samarbeidene i en prioriteringsrekkefølge. Styringsutfordringene knyttet til interkommunale selskaper er vesentlig større enn vertskommunesamarbeid hvor virksomheten/tjenesten er organisert i linjen til vertskommunen med kommunedirektøren som øverste administrative leder og kommunestyret som øverste politiske styringsorgan. Samarbeidskommunens behov for administrativ og politisk innflytelse kan her bedre ivaretas gjennom samarbeidsavtaler og løpende formell og uformell dialog og involvering. Det foreslås derfor at samarbeidskommunene i første omgang konsentrerer seg om en gjennomgang av de interkommunale selskapene og at prioriteringen gjøres etter budsjetterte brutto driftsutgifter.

Fastsetting av innsparingskrav

Det må fastsettes innsparingskrav overfor selskapene for å kunne dokumentere konsekvenser for tjenesten ved ulike innsparingsnivåer. Kravene kan formuleres prosentvis reduksjon av netto driftsutgifter for selskapet. Utforming av innsparingskravene bør kunne koordineres på ordfører/kommunedirektørnivå mellom samarbeidende kommuner.

Plan for gjennomføring

Gjennomgangen av det enkelte selskap:

- a) Intern gjennomgang i selskapet
 - a. Selskapet gjør gjennomgangen selv med egne ressurser
 - b. Kommunene bistår selskapet med sine ressurser

Proessen må påvise muligheter for effektivisering/innsparing med beskrivelse av konsekvenser. Tiltak må beskrives og prioriteres og ses i et 4-årsperspektiv fra 2023. Økonomisk effekt må beregnes. Arbeidet bør i tid gjennomføres slik at eventuelle effektiviseringsgevinster kan innarbeides i selskapenes og kommunenes budsjetter fra og med 2023.

Økonomisjefene bør kunne inngå i en ressurspool som kan bistå selskapene i arbeidet. Administrativ og politisk prioritering og koordinering bør kunne skje gjennom kommunedirektørene i Sør-Østerdalsregionen, samt styret og representantskapet i Sør-Østerdalregionen interkommunalt politiske råd. Prosessen må etableres slik at den ivaretar god dialog mellom de ulike selskapene og eierkommunene.

SAK 04/21 FORVALTNING AV ROVDYR – LISENSFELLING AV ULV I 2022

Vedtak:

Styret for SØIPR ber om at kommunene i regionen hver for seg vurderer om de ønsker å støtte innspillet fra Trysil kommunen i brev til KMD d. 31.12.2021.

Behandling

Styret for SØIPR behandlet saken i møte og konkluderte med at på grunn av manglende forankring i kommunene, er det mest ryddig at hver enkelt kommune selv vurderer om de ønsker å støtte innspillet fra Trysil kommune.

En samlet politisk ledelse i Trysil kommune sendte 31.12.2021 følgende brev til KMD og Stortinget:

Stortinget

Klima- og miljøminister Espen Barth Eide

Hedmarksbenken på Stortinget

Ulv og rovdyr skal forvaltes - fortsett ulvejakta.

Klima- og miljøverndepartementet vedtok den 22.12 i år, etter klagebehandling, lisensfelling av ulvene i Hornmoenreviret, Slettåsreviret og ulv i grenserevirene Rømskog og Bograngen som oppholder seg på norsk side av riksgrensen.

I vedtaket ble det bl.a. vektlagt: *forholdet til bestandsmålet, distriktspolitiske hensyn, hensynet til å dempe konflikt knyttet til forvaltning av ulv og å øke tilliten til forvaltningen av ulv. Departementet anser at konfliktnivået knyttet til ulvebestanden i en periode har vært betydelig, og at en stor del av konflikten bygger på at den norske delbestanden i en periode har ligget over bestandsmålet. Departementet finner at det foreligger tungtveiende offentlige interesser knyttet til å redusere konfliktnivået. Departementet mener at lisensfelling av ulvene vil bidra til konfliktredusering og til å øke tilliten til rovviltforvaltningen.* Vedtaket ble påklaget til Oslo Tingrett som gjennom sin behandling 29.12.21 stoppet jakta. Rettens slutning lyder slik og reiser en rekke spørsmålsstillinger:

- 1. Staten ved Klima- og miljødepartementet forbys å iverksette vedtak 22. desember 2021 om felling av ulv i revirene Hornmoen, Slettås og ulvene på norsk side av revirene Bograngen og Rømskog, inntil annerledes av retten fastsettes.*
- 2. Staten ved Klima- og miljødepartementet betaler innen to uker fra forkynnelse av denne kjennelse samlede saksomkostninger med kr 118.750 inkl. merverdiavgift til Noah For Dyrers Rettigheter, Stiftelse WWF Verdens Naturfond og Foreningen Vare Rovdyr.*

Utfordringer og spørsmål ved denne rettsslutningen:

- Forvaltning av ulvestammen har nok en gang flyttet seg fra Stortinget, som lager rammene for rovdyrforvaltningen og som igjen har overlatt forvaltningsansvaret til departement, til Tingretten. Demokratiske beslutninger i Storting og forvaltning gjennom Klima- og miljødepartementet tolkes juridisk, i dette tilfellet i Oslo tingrett, slik at vi havner ut med en helt annen rovviltpolitikk enn Stortinget har som intensjon. Det er oppsiktsvekkende at retten gir seg inn på en overprøving av forvaltningen.

- Politikere og rettsvesen har hver sine roller og må være bevisste i dette. Vi ser at flertallsvedtak fra Stortinget om bestandsmål ikke gis gyldighet når de samme vedtak skal etterleves og følges opp. Organisasjoner kan med rettens hjelp overprøve demokratisk besluttede forvaltningsplaner og trenere dette på en måte som ikke gir muligheter til å gjennomføre vedtatte Stortingsmelding om forvaltning av ulv.
- Lisensjakta foregår med stor bruk av frivillige ressurser og kompetanse. Det legges ned tusenvis av timer i forberedelse og gjennomføring av jakt. Det blir brukt av egne midler til brøyting av veger, sporingsarbeid mm. og jakta foregår på en profesjonell, human og effektiv måte. Dersom jakta nå utsettes til seinere på vinteren med antatt større snømengder vil dette belaste denne avgjørende frivillige innsatsen i forvaltningsarbeidet.

Stortinget, som sitter med forvaltningsansvar og er lovgiver, må sørge for at forvaltning av rovdyr kommer tilbake i demokratiske former.

Forslag til vedtak:

1. Styret for Sør-Østerdalsregionen interkommunalt politisk råd støtter Trysil kommunes syn på urimeligheten i at Oslo tingrett nok en gang overprøver demokratiske beslutninger i Storting og forvaltning.
2. Styret for Sør-Østerdalsregionen interkommunalt politisk råd ber om at Stortinget som lovgiver sørger for at forvaltning av rovdyr kommer tilbake i demokratiske former.

SAK 05/22 ORIENTERING/DIALOG MED INNLANDET FYLKESKOMMUNE

Fylkestingets representant Anne Thoresen orienterte.
Presentasjonen er vedlagt protokollen.

SAK 06/22 ORIENTERING FRA MØTER I RÅD/UTVALG

Det er ikke avholdt noen møter så langt på nyåret.

SAK 07/22 EVENTUELT

Ingen saker til behandling.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.